

*School for Teachers
Училище за учители*

СЪДЕБНА ВЛАСТ И ПРАВОСЪДИЕ

Анета Тумбева

Разложка професионална гимназия „Никола Стойчев“

Резюме. Статията разглежда участието на ученици в инициатива за запознаване с дейността на съдебната власт като част от гражданското образование. Описан е ходът на инициативата, изведени са ползите от подобен тип обучение.

Keywords: initiative; judiciary; civic education; benefits; training

През 2016/2017 учебна година РПГ „Никола Стойчев“ беше включена в проект по образователна програма на МОН и ВСС „Съдебна власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“. Целта на тази програма беше да обогати знанията на учениците за структурата, функциите и значението на съдебната власт в България, да формира правна грамотност, да повиши правната култура на учениците.

Самата програма беше предвидена като лекционен курс и чрез посещения в съда и прокуратурата учениците се срещнаха със съдии от Районен съд – Разлог, и прокурори от Районна прокуратура – Разлог. Подбраните теми бяха съобразени с възрастта на учениците. Учениците от VIII – IX клас се запознаха с превенцията срещу употребата на наркотични вещества, компютърните престъпления, трафика на хора. При представянето на темата за домашното насилие над малолетни и непълнолетни освен представителите на съда присъстваха и социални работници, които споделиха своя опит и внесоха допълнителни разяснения. За учениците от X – XI клас темите бяха свързани с разделението на властите, професията на съдията, прокурора и следователя, начините за защита на правата чрез съдебните институции. Срещите със съдиите и прокурорите в съдебната зала и прокуратурата създадоха по-различна атмосфера за учениците, надградиха знанията им по етика и право и допринесоха за формирането на гражданската им култура.

Програмата предостави възможност за креативен подход за представянето на темите, но най-интересно и провокативно за учениците беше провеждането на симулативен съдебен процес, който се реализира в Районен съд – Разлог, в края на учебната година. С огромен интерес в играта се включиха седемнадесет ученици от IX до XI клас. По сценарий делото беше наказателно. Малко

повече от месец протече подготовката на учениците, които сами избраха своите роли – на съдии, прокурори, адвокати, обвиняем, свидетели, следователи, вещи лица, и за да е по-сложно и същевременно интересно бяха включени граждански ищец и частен обвинител по делото.

Ентусиазмът на учениците ги отведе в прокуратурата, адвокатска кантора и в кабинета на председателя на съда за задълбочени консултации и обмисляне на стратегии. Използваха всяка свободна минута на така заетите с работа прокурор Чекански, съдия Думбанов за усилена подготовка по процеса. Получиха ценни съвети и използваха хитри ходове, за да изненадат опонентите си в процеса. За амбициозните прокурори и адвокати победата беше важна и дадоха всичко от себе си, за да я постигнат.

Учениците, облечени в тоги, заседаваха, като показаха знания и компетентност в хода на самото дело. Според изискванията редовно призованият подсъдим и неговите адвокати потвърдиха пред съда, че са получили обвинителния акт преди повече от седем дни. Гражданският ищец на частния обвинител също депозира молба за предявяване от името на частния обвинител, с допустимостта на която се съгласиха прокурори и адвокати. След което беше даден ход на делото и беше снета самоличността на подсъдимото лице. Съдията прочете правата на обвиняемия. По процедура сне самоличността на свидетелите, прочете правата им и повтори процедурата с вещите лица, разследващите полицаи и редовно призованите свидетели. Бяха прочетени правата и задълженията им и запитани дали обещават да кажат истината. Всички те напуснаха залата, а един от съдиите даде ход на делото с прочитането на диспозитива от прокурорите и молбата от гражданския ищец. След разпита на вещите лица, свидетелите и следователите съдът обяви съдебното заседание за приключено и даде ход на съдебните прения, в които яростно защитаваха своите позиции прокурори и адвокати. В хода на симулацията съдия Думбанов се намесваше, давайки ценни указания за протичането на процеса.

След почти три часа заседание съдиите по делото се оттеглиха, за да вземат решение. В залата всички очакваха решението на съда с нескрито вълнение и нетърпение. Оживени коментари имаше и сред родителите и гостите, присъстващи в залата. Когато най-накрая съдиите бяха готови с решението,

всички притаиха дъх, чувайки „В името на народа“. Съдиите отсъдиха соломоновски – обвиняемият беше оправдан по част от обвиненията, а по друга – виновен. Искрените емоции трудно могат да бъдат овладени в такъв момент. Почувствалите победа ликуваха, а губещите бяха силно разочаровани.

Симулативният съдебен процес предостави възможността на учениците освен да усвоят нови знания и да изживеят един емоционален ден, но и да „влязат в обувките“ на съдията, прокурора, адвоката, подсъдимия.

Всички участници получиха сертификати за участието в Програмата. Съдия Думбанов беше изненадан с рисунка на герба на България, направена от талантливия му „колега“ ученика Николай Бастунов.

Финалът на проекта „Съдебна власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“ беше интересен и вълнуващ. Целите на програмата бяха реализирани и доведоха до повишаването на правната култура на учениците и формираха различно отношение на учениците към съдебната власт.

JUDICIARY AND JUSTICE

Abstract. The article discusses the participation of students in an initiative for studying the activities of the judiciary as part of civic education. The course of the initiative has been described, and the benefits of such a type of training are outlined.

✉ **Ms. Aneta Tumbeva**

Senior Teacher in Philosophy

"Nikola Stoychev" Razlog Vocational School

Razlog, Bulgaria

E-mail: razlozhka_pg@abv.bg